

BÀI VIẾT SỐ 8

(Kiểm tra tổng hợp cuối năm)

I – BÀI TẬP

1. Bài kiểm tra tổng hợp cuối năm nhằm tập trung đánh giá năng lực ngữ văn của học sinh trên những phương diện nào ? Phân tích tính chất tổng hợp của bài kiểm tra này (cả về nội dung và hình thức).

2. Phân biệt sự khác nhau giữa hình thức kiểm tra bằng câu hỏi trắc nghiệm khách quan và tự luận. Nêu những ưu điểm và hạn chế của mỗi hình thức này đối với môn Ngữ văn.

3. Phân tích và nêu phương hướng lập ý cho một số đề tự luận sau :

Đề 1. Về đẹp của hai câu thơ cuối trong bài *Lưu biệt khi xuất dương* :

*Muốn vượt bể Đông theo cánh gió,
Muôn trùng sóng bạc tiễn ra khơi.*

(Phan Bội Châu)

Đề 2. *Đáy thôn Vĩ Dạ* của Hàn Mặc Tử có phải chỉ là một bài thơ tả cảnh và người xứ Huế ?

Đề 3. Vai trò của thiên nhiên trong đời sống con người.

Đề 4. Về một thói hư tật xấu mà anh (chị) thấy cần phê phán.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Học sinh tự làm.

2. – Về trắc nghiệm khách quan : Nói chung trắc nghiệm khách quan có những ưu điểm và những hạn chế sau :

Ưu điểm : Kiểm tra được rất nhiều kiến thức khác nhau trong một thời gian ngắn, tạo điều kiện để học sinh học một cách toàn diện, đầy đủ, chống được nạn học tủ, học lệch,... Hình thức gọn nhẹ, thuận tiện cho việc làm bài và chấm bài (các kì thi kiểm tra lớn có thể chấm bằng máy), khách quan hoá được kết quả làm bài của học sinh, hạn chế được tính chủ quan của người chấm.

Hạn chế : Học sinh dễ nhìn bài của nhau. Đối với môn Ngữ văn khó kiểm tra được khả năng cảm thụ nghệ thuật, kĩ năng viết bài, diễn đạt,...

– Về tự luận : Kiểm tra, đánh giá năng lực văn học không thể không thông qua đề tự luận. Dùng hình thức tự luận mới có thể kiểm tra được một số kĩ năng quan trọng khác của môn học này, như kĩ năng phân tích, cảm thụ tác phẩm văn học ; kĩ năng dùng từ, chính tả, viết câu, diễn đạt, trình bày,... kĩ năng tổ chức bố cục và kết cấu một bài viết.

3. Một số gợi ý về phương hướng giải các đề

Đề 1. Bài viết không cần dài. Trước hết học sinh cần nói qua nội dung bao trùm (chủ đề) bài thơ *Lưu biệt khi xuất dương* và giọng thơ sôi sục, đầy nhiệt huyết của Phan Bội Châu ; những vần thơ mà Tố Hữu từng ca ngợi "Phan Bội Châu

câu thơ dậy sóng" trong bài *Theo chân Bác*. Sau đó đi sâu vào phân tích hai câu thơ cuối trong bài *Lưu biệt khi xuất dương*. Về đẹp của một câu thơ cũng như một bài thơ. Đó là vẻ đẹp của nội dung và hình thức. Từ hình thức mà làm nổi bật nội dung. Hai câu thơ nói lên rất rõ cái "hùng tâm tráng chí" của người viết. Cái ước nguyện của tác giả thật lớn lao, cao cả. Nội dung tâm hồn, tình cảm ấy được diễn tả bằng giọng thơ đĩnh đạc, ung dung. Người ra đi lồng lộng giữa đất trời, biển cả. *Bể Đông, cánh gió, sóng bạc*,... hay là cả đất trời non nước quê hương đã tiễn con người ấy ra đi. Hình ảnh người ra đi đạp trên muôn trùng sóng bạc nhắc ta nhớ tới câu nói nổi tiếng của người anh hùng Triệu Thị Trinh năm xưa : "Tôi muốn cưới cơn gió mạnh, đạp sóng dữ chém cá kình ở biển Đông...".

Đề 2. Nội dung tả cảnh và người xứ Huế chỉ là một nội dung bề nổi dễ thấy của bài thơ *Đáy thôn Vĩ Dạ*. Ẩn đằng sau bề nổi ấy là một tâm trạng, một tấm lòng nặng trĩu suy tư, trăn trở của người viết. Bài thơ đượm một nỗi buồn, sự ước ao, nỗi tiếc và cảm xúc chia lìa,... của chủ thể trữ tình.

Đề 3. Bài viết cần nêu được một số ý cơ bản như :

– Thiên nhiên là gì, bao gồm những gì ?

– Thiên nhiên có vai trò như thế nào trong cuộc sống của con người ? Đây là nội dung chính cần triển khai và làm sáng tỏ bằng những hiểu biết trên nhiều lĩnh vực về sinh học, môi trường, địa lí và các ngành khoa học tự nhiên khác,... Chứng minh được những tác dụng to lớn của thiên nhiên nếu con người biết tôn trọng, giữ gìn và bảo vệ thiên nhiên. Mặt khác cũng thấy được sự trả thù ghê gớm của thiên nhiên nếu con người quay lưng lại với nó.

– Phê phán những biểu hiện lạm dụng thiên nhiên, tàn phá thiên nhiên, đồng thời nêu lên trách nhiệm và nghĩa vụ của mỗi con người cũng như toàn xã hội đối với việc giữ gìn và bảo vệ thiên nhiên.

Đề 4. Cần nêu lên được quan niệm về thói hư tật xấu và một thói hư tật xấu cụ thể. Sau đó phân tích và phê phán thói hư tật xấu đó trên các phương diện như :

– Biểu hiện cụ thể của thói hư tật xấu này là những gì ?

– Nó gây nên những tác hại gì ? (về kinh tế, vật chất, tinh thần, tình cảm, thẩm mỹ,...).

– Phê phán và nêu lên bài học đạo lí, phương hướng hành động,...